

Overleven in de jungle van de westerse maatschappij

Een interview met Sabine Kuegler door Lydia van der Weide. Eerder verschenen in Vriendin.

De Duitse Sabine Kuegler groeide op in de jungle van West-Papoea. Jarenlang leefde ze tussen krokodillen, schorpioenen en slangen. En tussen een stam inboorlingen, voormalige kannibalen, die het stenen tijdperk nog maar net ontgroeid waren.

Vorig jaar verscheen haar intrigerende boek *Dochter van de Jungle*, waarin ze verslag doet van haar bijzondere jeugd. In haar boek *Terug naar de jungle* beschrijft Sabine, die inmiddels in Duitsland woont met haar vier kinderen, hoe ze als volwassen vrouw nogmaals naar de andere kant van de wereld reist. Opnieuw valt ze voor de adembenemende schoonheid van het gigantische eiland. Maar ze leert ook de duistere zijde kennen van dit paradijs

Sabine wacht me op in de lounge van het Ambassade Hotel in Amsterdam. Een mooie vrouw met grote, sprekende ogen. Ze is goed gekleed en spreekt perfect Engels. Niets verradt dat Sabine niet in de westerse wereld is opgegroeid. 'Misschien alleen mijn lach!' zegt Sabine. 'Ik lach veel, zoals alle Papoea's. Mensen hier vinden dat vaak raar: ze denken dat je iets te verbergen hebt als je altijd een brede lach op je gezicht hebt. Maar verder weet ik inmiddels goed hoe ik mij moet bewegen in Europa. Maar mijn jeugd is totaal anders geweest dan die van jou. Het is zelfs niet te geloven dat het op dezelfde planeet was! Alles was zó anders. Mijn ouders waren missionaris en taalonderzoeker. Toen ik vijf was, zijn ze in het regenwoud tussen een net ontdekte stam inboorlingen gaan wonen.'

Het betreft hier de stam Fayu, die bestaat uit donkere mensen met zwart, kroezend haar. Ze leven vrijwel naakt, maar bedekken hun hoofd met grote struisvogelveren. Ze hebben botjes door hun neus, die aan hun voorhoofd zijn vastgemaakt. Ze gaan op jacht met pijl en boog. Vroeger leefden ze in voortdurende onderlinge strijd, maar door de komst van Sabine's familie werd dat patroon doorbroken. De Fayu wilden graag vrede: door alle oorlogen werden ze gemiddeld niet ouder dan 35 jaar. 'Ik vind het fantastisch dat ik daar ben opgegroeid,' vertelt Sabine. 'Het heeft mijn blik verruimd en mijn leven rijker gemaakt. Niet per sé gelukkiger; ik heb erg geleden onder de cultuurschok die ik later heb gekregen. Maar ik had mijn jeugd nooit willen missen. Ik heb zoveel prachtige jeugdherinneringen! Alleen al de natuur was overweldigend. De zonsondergangen, de vallende sterren. De enorme regenval, de donder en bliksem. De natuur heeft daar een kracht die wij niet meer kennen. En ik koester mijn herinneringen aan de Fayu-stam. Ik heb zoveel liefde van hen gekregen. Zo veel, dat het daar als mijn "thuis" voelt. Ik hoor daar. Ik heb dan wel een blanke huid, maar diep in mij voel ik mij een Papoea.'

Als ik vraag hoe het leven in de jungle was, beginnen Sabine's ogen te stralen. 'Spannend! Elke dag weer! Dan weer vonden we een slang, slingerden we een middag door de lianen of zwommen we in de krokodillenrivier. En er waren spinnen zo groot als een biefstuk! Natuurlijk moesten mijn broer, zus en ik ook leren en huiswerk maken, dat hield mijn moeder goed in de gaten. Maar we speelden ook veel met de kinderen van de Fayu. Hun gewoontes zijn zo anders dan die van ons.

Een voorbeeld: in plaats van elkaar de hand te schudden, wrijven ze hun voorhoofd tegen elkaar als ze elkaar tegenkomen. En wat voor ons heel griezelig is: als iemand is overleden, begraven ze die niet, maar leggen ze het lijk in hun hut. Als het lichaam begint te ontbinden, smeren ze zichzelf in met de lichaamsappen. Daarna hangen ze de botten op in hun hut, opdat hun doden altijd bij hen blijven.'

Toen Sabine zeventien was, kwam haar leven in het paradijs ten einde. Ze ging naar een internaat in Zwitserland. De cultuurschok die ze kreeg was enorm. 'Ik zag er dan wel westers uit, maar ik wist niets! Ik wist niet hoe een supermarkt werkte, het verkeer vond ik doodeng en oversteken kostte me uren. Alle namen van popidolen zeiden me niks en ik was nog nooit naar bioscoop geweest. En nog maandenlang heb ik mijn laarzen uitgeschud voordat ik aantrok, om zeker te weten dat er geen giftige insecten in zaten.' Maar al deze praktische zaken waren niet de dingen waarvan Sabine echt van slag raakte. 'Het was de mentaliteit. Het leven in het westen is heel hard. Kijk bijvoorbeeld naar vriendschappen. Bij de Fayu zijn vriendschappen heilig, vooral tussen vrouwen. Een andere vrouw zal je nooit voorliegen, nooit bedriegen, niets iets van je stelen. Hier zijn vrouwen elkaars concurrenten. Ze zetten elkaar een hak, bekritisieren elkaar. Kijk maar hoe werkende moeders zich opstellen tegenover thuiszittende moeders, en andersom. Heel jammer: als vrouwen elkaar meer zouden steunen, zou de wereld er heel anders uitzien. En er is hier zo weinig aandacht voor de mentale kant van het leven. Voor lichamelijke problemen zijn er ontelbare specialisten of medicijnen, maar bij geestelijke nood geeft niemand thuis. Bij de Fayu bestaan geen psychische ziektes. Er is geen depressie, geen posttraumatische stressstoornis. Terwijl er, in oorlog, de meeste vreselijke dingen gebeuren! Maar als je daar van slag bent of heel verdrietig bent, ga je bij de anderen zitten, en praat je erover. De hele dag. De hele nacht ook, als het moet. En morgen weer. En overmorgen óók. Net zolang, tot je de pijn eruit gepraat hebt. Niemand die zegt dat je flink moet zijn of je tranen moet drogen. Hier houden de mensen alles binnen. Ze kroppen het op, tot de geestelijke pijn zich ook lichamelijk vastzet.'

Sabine slaat haar ogen neer. 'Voor mij was het vreselijk wennen hier en de keren dat ik ben bedrogen of voorgelogen door zogenaamde vrienden kwamen zo hard aan dat ik letterlijk tien jaar in een shocktoestand ben geweest. Ik deed mijn dingen, ik leefde mijn leven, maar ik was verdoofd. Het allerliefste was ik teruggegaan naar West-Papoea. Maar dat kon niet. Het noodlot wilde dat ik zwanger was geraakt. Ik trouwde met de vader, en we kregen nog een kind. Maar het huwelijk werkte niet. De vader wilde absoluut niet dat ik onze kinderen mee naar West-Papoea zou nemen. Ik moest dus wel in Europa blijven. Want hen in de steek laten, dat was geen optie.'